

VERSLAG

VAN DE DIALECTENCOMMISSIE
DER KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE
VAN WETENSCHAPPEN TE AMSTERDAM
OVER 1978

OVERDRUK UIT HET JAARBOEK DER KONINKLIJKE
NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN
1978

Dialectencommissie:

Prof. Dr. A. Weijnen, voorzitter; Prof. Dr. B. van den Berg, Dr. Jo Daan, Prof. Dr. H. Entjes, Prof. Dr. J. Goossens, Prof. Dr. H. T. J. Miedema, Prof. Dr. V. F. Vanacker, leden; Dr. J. de Rooij, secretaris.

Adres van het Instituut voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde: Keizersgracht 569-571, 1017 DR Amsterdam. Tel. 020-234698. Postgiro no. 167415.

Medewerkers aan het Dialectenbureau:

Dr. J. de Rooij, hoofd; A. M. Asma, Drs. J. B. Berns, Drs. Har Brok, mw. Drs. Marinel Gerritsen, Drs. A. C. M. Goeman, Drs. Henk Heikens, Drs. H. Hogerheijde, Ab Spaargaren, mw. Joke Wildeman; Drs. H. Ryckeboer, medewerker voor Nederlandssprekend België.

Medewerkers in algemene dienst:

Mw. C. Batelaan, boekhouding en administratie, mw. L. van Immerzeel, bibliotheek, Drs. R. E. Künzel, archief-onderzoek, H. J. Beekveldt, correspondentencontact en -administratie, J. P. Wiegmans, tekenaar.

Publikaties:

Taal en tongval, tijdschrift voor Dialektologie. Uitgegeven in samenwerking met de Dialectcentrales van Gent en Leuven. Redactie: J. B. Berns, Jo Daan, J. Goossens, H. T. J. Miedema, G. de Schutter, J. Taeldeman, V. F. Vanacker, A. Weijnen.

Bijdragen en Mededelingen der Dialectencommissie van de Kon. Nederl. Akademie van Wetenschappen (B.V. Noord-Hollandsche Uitgevers Maatschappij, 1934-).

Taalatlas van Noord- en Zuid-Nederland (Leiden E. J. Brill, 1939-).

Atlas van de Nederlandse klankontwikkeling (B.V. Noord-Hollandsche Uitgevers Maatschappij, 1972-).

DIALECTENCOMMISSIE

VERSLAG OVER 1978

Commissie

De heer P.J. Meertens, die vorig jaar aftrad, werd tot erelid benoemd. De commissie vergaderde tweemaal, op 7 maart en op 4 november.

Personeel

In het ambtenarencorps deden zich geen mutaties voor.

Het aantal losse krachten bedroeg aan het begin van het jaar 11, aan het eind 9. Mw. L. Los en P. Koopmans verlieten de afdeling; ze hadden beiden ongeveer 3 jaar gewerkt. (De in dit verslag voorkomende namen van personen die afdelingswerkzaamheden verricht hebben en niet hierboven onder „Personeel” vermeld staan, zijn namen van losse krachten).

Vragenlijsten

In 1978 werden 4 vragenlijsten verzonden. In lijst 53A werd gevraagd naar benamingen van broodsoorten; daarbij was een lijst gevoegd waarin gegevens gevraagd werden over beoefenaars van oude ambachten en beroepen i.v.m. vaktaalonderzoek. Beide lijsten werden alleen naar Nederlandse correspondenten gezonden; van lijst 53A werden 467 ingevulde exemplaren terugontvangen, van de ambachtenlijst 453. Lijst 53B bevatte syntactische vragen en werd verstuurd t.b.v. een werkgroep van Leidse studenten o.l.v. drs. C. van Bree; er werden uit Nederland 470 en uit België 158 lijsten terugontvangen. Tenslotte werd in december de „gewone” jaarlijkse lijst (nr. 53) verzonden, ditmaal een kopie van de in 1879 door het Aardrijkskundig Genootschap verstuurd dialectvragenlijst, die de eerste was in zijn soort.

Van de in 1977 verzonden lijsten waarvan de aantallen terugontvangen exemplaren nog niet in het verslag van dat jaar konden worden opgenomen, werden ingevuld teruggestuurd: lijst 52: 489 uit Nederland, 127 uit België; lijst 52B (alleen aan Nederlandse correspondenten gezonden): 412. Verder werden nog 102 ingevulde exemplaren van oudere lijsten ontvangen.

Het totaal aantal van de ontvangen lijsten, vermeld in de twee vorige alinea's bedraagt dus 2678. Verder waren op 31 december 1978 aanwezig 640 exemplaren van de in de jaarverslagen over 1976 en 1977 vermelde lijsten I en II, verzonden aan leraren en studenten van Pedagogische Academies in Nederland (I: 317; II: 323). Deze lijsten worden nu ook in het totaaloverzicht vermeld, aangezien de invullers daarvan in het gewone correspondentenbestand zijn opgenomen. Het totaal aantal ingevulde lijsten, aanwezig op de afdeling Dialectologie, bedroeg dus per 31 december 1978: 76922 (aanwezig eind 1977, afgezien van I en II) + 2678 (ontvangen in 1978, afgezien van I en II) + 640 (I + II) = 80240.

Voor de lijsten I t/m 39 wordt verwezen naar het jaarverslag over 1976; vanaf lijst

40 is de verdeling als volgt (de tussen haakjes geplaatste cijfers geven het aantal vragenlijsten uit Nederlandstalig België aan, de andere uit Nederland):

Nr.	Aantal	Nr.	Aantal
40	969	48	690 (207)
41	962	48A	221 (60)
41A	103	49	688 (195)
42	910 (182)	49A	714 (180)
42A	403	49 bijlage Devos	684
42B	711 (97)	49 bijlage	(196)
43	867 (114)	50	643 (189)
43A	857 (104)	50A	744 (187)
44	844 (125)	50B	622 (183)
44A	43	50C	31 (196)
44B	38	51	653 (167)
45	857 (255)	52	489 (127)
45 bijlage	704 (251)	52A	721
45A	151	52B	412
46	765 (291)	I	317
46A	57	II	323
46B	895 (295)	53A	467
47	718 (267)	Ambachten	453
47A	61 (15)		

Symposion

Op 4 november werd in het Trippenhuys te Amsterdam een symposion gehouden over het onderwerp „Plant en naam”, waar de heer Brok sprak over „Het verzamelen en interpreteren van de volksnamen van planten” en de heer Hogerheijde over „Regionale namen van citrusvruchten”.

N.B. In verband met de verminderde belangstelling werden er geen medewerkers-bijeenkomsten gehouden.

Publikaties

- I. Van het tijdschrift *Taal en tongval* verschenen twee nummers (vier afleveringen). Hierin publiceerden:
 - A. G[oeman]: „Min” (90);
 - Henk Heikens: „Een sociolinguïstisch opgebouwd corpus Amsterdamse spreektaal” (36-49);
 - J. de Rooij: „Dubbel genus II; een dialectgeografische studie met een mislukte poging tot sociolinguïstische inbreng” (105-135).
 In de *Mededelingen* nr. 30 schreef Ton Goeman over „Aan en Bij” (6-11).
- II. Buiten de publikaties van de Dialectencommissie verschenen van:
 - J.B. Berns: „Een prachtig boek over West Zeeuwsch-Vlaanderen” [bespreking van E.J. van den Broecke-de Man: *Dialect in West-Zeeuwsch-Vlaanderen*] in *Bulletin van de Werkgroep Historie en Archeologie van het Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen, waarin opgenomen Mededelingen van de Zeeuwse Vereniging voor Dialectonderzoek*, afl. 30, winter 1978, 44-47;

Har Brok: Bespreking van: J. Vromans, A. Weijnen en H. Crompvoets: *Woordenboek van de Brabantse dialecten*, aflevering 4. Assen/Amsterdam 1977, in *Brabantia* 27 (1978), 167;

Marinel Gerritsen: „De opkomst van SOV patronen in het Nederlands in verband met woordvolgordeveranderingen in de germaanse talen”, in J.G. Kooij: *Aspekten van de woordvolgorde van het Nederlands*. Leiden 1978, 3-40;

– /Frank Jansen: „A quantitative analysis of the borrowing of Standard Dutch [ei] in the dialects of the province of North-Holland between 1895 and 1970”, in *Michigan Germanic Studies*, november 1978;

– „Het dialect van vrouwen, nu eens ouderwets dan weer modern”, in: Dédé Brouwer, Marinel Gerritsen, Dorian de Haan en Annette van der Post: *Vrouwentaal en mannenpraat*. Amsterdam 1978, 40-69;

– /Dédé Brouwer/Dorian de Haan: „Verschillen in taalgebruik tussen vrouwen en mannen: een dood spoor?”, in *Toegepaste taalwetenschap in artikelen* 4 (1978), 52-76;

A.C.M. Goeman: „...maar den Uyl moeilijker”, in *De nieuwe taalgids* 71 (1978), 71;

J. de Rooij: „Het ene of is het andere niet”, in *De nieuwe taalgids* 71 (1978), 146-148.

Voortgezet onderzoek

De heer Berns zette zijn promotieonderzoek (Nederlandse benamingen voor veeziekten) voort en wel vooral aan de hand van manuscripten en oude drukken, waarvoor hij veelvuldige bezoeken bracht aan Nederlandse bibliotheken en archieven, en microfilms betrok uit buitenlandse bibliotheken.

De heer Brok ging door met zijn onderzoek naar historische en moderne benamingen van planten (zie ook onder „Symposion”) en de benamingen voor de klomp. De bestudering van Schevenings uit de 18e eeuw werd afgesloten en in een artikel verwerkt. Hij tekende proefkaarten van „knotwilg”, „iep” en „goede (wijn)”, maakte de taalatlaskaart „schaduw” met bijbehorende tekstkaarten persklaar en droeg de taalkaart „onkruid” over aan dr. T. van Veen, met wie hij deze kaart verder samen zal bewerken.

Mevrouw Gerritsen zette haar onderzoek naar woordvolgordeverschijnselen voor haar proefschrift voort en schreef daarover een artikel. Haar bestudering van de invloed van de klanken van het Amsterdams op die van de omgeving resulteerde in twee artikelen (samen met drs. F. Jansen). De resultaten van het onderzoek naar de opvattingen van dialectologen over het gebruik van vrouwelijke informanten werden neergelegd in een hoofdstuk van het boek *Vrouwentaal en mannenpraat* en in een artikel. De eerste fase van dit onderzoek is hiermee afgesloten. Over sexeverchillen in het gebruik van bepaalde lexica en morfologische categorieën en syntactische constructies hield mevrouw Gerritsen een hoofdlezing op het 9th World Congress of Sociology in Uppsala. Behalve in de handelingen van het congres zal deze lezing als artikel in een bundel over sociolinguïstiek verschijnen. Ook dit onderzoek is hiermee afgesloten.

De heer Goeman werkte verder aan de morfologische aflevering van de ANKO (vocaal-verkorting) en aan de bestudering van de *g* in *heget*, *doeget* e.d.

De heer Heikens verrichtte diverse werkzaamheden i.v.m. de verwerking van het sociolinguïstisch opgebouwde corpus Amsterdamse spreektaal en begon aan een publicatie hierover voor de BMDC.

De heer Hogerheijde voltooide de definitieve versie van de commentaar bij de vier „-vork“-kaarten van de Taalatlas, en (in samenwerking met de heren Berns en Brok) het plan voor de toekomstige afleveringen van deze atlas, dat hij ten dele uitwerkte door het selecteren van een aantal aan te vullen woordvelden. Hij zette zijn bestudering van de benamingen voor zuidvruchten voort, o.a. door het tekenen van een tiental proefkaarten (zie ook onder „Symposion“) en maakte zeven proefkaarten op grond van het materiaal van het syntagma „komt ... (aan)(ge)lopen“.

De heer De Rooij sloot zijn onderzoek naar het gebruik van verbogen en onverbogen adjectiefformen af en begon aan de verwerking van de resultaten in een artikel.

Nieuw onderzoek

De heer Berns schreef een artikel over het woord *garetig*.

De heer Brok maakte een begin met de evaluatie van de door hem inmiddels teruggevonden zgn. Tabellen van Willems.

De heer Goeman begon aan een onderzoek naar de semantiek, syntaxis en fonologie van pseudo-scheidbaar samengestelde werkwoorden, vooral met *aan* en *bij*. De voorlopige resultaten verwerkte hij in een artikel. Verder begon hij met de bestudering van congruerende voegwoorden in het kader van clitische verschijnselen.

De heer De Rooij maakte een begin met een onderzoek naar het gebruik van *omdat* en *doordat* in dialect en standaardtaal. Over de dialectologische resultaten schreef hij een artikel.

Verder begonnen alle wetenschappelijke ambtenaren aan een onderzoek in verband met te schrijven artikelen voor de bundel „Honderd jaar dialectvragenlijsten in Nederland 1879-1979“ (werktitel; zie verder onder „Overige werkzaamheden“). Dit onderzoek zal in het jaarverslag over 1979 worden vermeld.

Overige werkzaamheden

Schriftelijk materiaal

Mevrouw Van Loendersloot-Wildeman ficeerde materiaal uit vragenlijsten (nieuwe vragenlijsten worden sinds het begin van dit jaar direct na binnenkomst verwerkt), de *Reeks Nederlandse Dialektatlassen*, de vragenlijst van het Aardrijkskundig Genootschap van 1879, de enquête-Willems, handschriften en gedrukte bronnen. Dit materiaal was bestemd voor de algemene materiaalverzameling van de afdeling en voor onderzoeken van mevrouw Gerritsen, de heren Berns, Brok, Goeman en Hogerheijde, en enkele onderzoekers buiten het Instituut. Zij werd bij dit werk ten dele bijgestaan door enkele losse krachten.

Zij vervaardigde ook proefkaarten en clichéerbare kaarten voor mevrouw Gerritsen en kaarten voor de symposionlezing van de heer Hogerheijde; ze assisteerde de heer Brok bij het persklaar maken van zijn Taalataskaarten.

Verder verstuurde en registreerde mevrouw Van Loendersloot de vragenlijsten voor de Pedagogische Academies, die tot het einde van het jaar afzonderlijk behandeld werden (zie onder „Vragenlijsten“).

De heer Asma ordende gegevens en ontwierp een ficeerkaart t.b.v. het vaktaalonderzoek; hij werd daarbij begeleid door de heer Berns.

Bandopnamen

Samen met dr T. van Veen maakte de heer Hogerheijde een bandopname in de stad Utrecht.

De heren Brok en Goeman, bijgestaan door de heren Mevissen, Oehlen en Ubachs, selecteerden de bandfragmenten voor een metaalplaat met voorbeelden van Limburgse Dialecten. De heer Spaargaren voegde deze fragmenten op een band te zamen.

De heer Spaargaren kopieerde 26 banden: 10 voor het eigen archief en 16 voor derden. Hij controleerde door middel van een groot aantal steekproeven of de banden die al langere tijd bewaard worden, nog in goede staat waren; er werden geen nadelige gevolgen van het bewaren geconstateerd. Hij beoordeelde grammofoonplaten uit het archief-Van Ginneken op hun technische kwaliteit. Hij werkte het bandenregister bij en luisterde sommige banden af om persoonsgegevens aan te vullen. Hij zorgde voor het onderhoud van de apparatuur en verrichtte zelf kleine reparaties.

In samenwerking met de heer De Rooij stelde de heer Spaargaren banden met dialectfragmenten samen voor het Vormingscentrum De Flint in Emmen (onderwijs) en het Studium Generale van de Technische Hogeschool Eindhoven (tentoonstelling). Verder controleerde hij op de band een groot aantal gegevens die de heer De Rooij uit transcripties verzamelde had.

Er werden 20 banden afgeluisterd en uitgetikt, en wel door mevrouw A. de Jong (2) en de heren H. Kranenbarg (6), J. Noldus (5), F. Oehlen (1), H. Schraven (2), J. Verdonk (1) en G. Visser (3). De heren Noldus, Oehlen en Visser maakten ook korte inhouden van een aantal bandteksten. Laatstgenoemde verzamelde tevens gegevens uit enkele Friese banden t.b.v. onderzoek door de heer De Rooij.

Van prof. dr. B. Sjölin (Kiel, voorheen Groningen) ontvingen we zes transcripties van Friese banden uit ons archief, die door studenten onder zijn leiding gemaakt waren.

Dialectologenconferentie/Werkverband Dialectologie

De Commissie Institutionaliserings Dialectologie (CID), ingesteld door de Dialectologenconferentie in 1977, vergaderde in 1978 nog éénmaal. De heren Heikens en De Rooij stelden diverse stukken op voor en namens deze commissie. De CID bracht rapport uit aan de derde Dialectologenconferentie, die op 29 april in Amsterdam gehouden werd. De conferentie werd omgezet in een Werkverband Dialectologie binnen de Stichting Taalwetenschap, de CID hield op te bestaan.

De heren Goeman en Heikens werden bestuurslid van het Werkverband. Het bestuur vergaderde tweemaal. De heer Heikens vervulde de secretariaatswerkzaamheden: convocaties, notulen, circulaires, ledenlijst, correspondentie; verder maakte hij een inventaris van het lopend dialectologisch onderzoek in Nederland en België.

De vakcommissies van de Dialectologenconferentie bleven als werkgroepen van het Werkverband bestaan. Aan de werkzaamheden (o.a. een vergadering) van de commissie Lexicologie en Vaktaal namen de heren Berns (secretaris), Brok en Hogerheijde deel. De heer Berns stelde een vragenlijst samen om te onderzoeken waar gegevens over vaktalen te verkrijgen zijn.

De heer Goeman werkte als secretaris van de commissie Morfologie en Fonologie

aan een nadere concretisering van de eisen gesteld in het eindverslag van deze commissie aan de Dialectologenconferentie. Hij nam in verband daarmee deel aan vergaderingen in Leuven, Groningen, Brussel en Rotterdam.

„Honderd jaar dialectvragenlijsten in Nederland 1879-1979”

Op voorstel van mevrouw Gerritsen werd besloten luister bij te zetten aan het feit dat in 1879 de eerste dialectvragenlijst in Nederland werd uitgestuurd. Een in 1979 te publiceren bundel artikelen zal de dialectverandering in de laatste honderd jaar tot onderwerp hebben, zoals die is op te maken uit de verschillen tussen de antwoorden van 1879 en 1979 op dezelfde vragenlijst (zie onder „Vragenlijsten”).

Mevrouw Gerritsen en de heer Berns traden op als redactiecommissie voor deze bundel en verrichtten als zodanig organisatorisch werk van allerlei aard (auteurs uitnodigen, informantenbestand aanvullen om de vergelijkbaarheid 1879-1979 zo groot mogelijk te maken, enz.), daarbij administratief ondersteund door mevrouw Van Loendersloot en de heer Asma. De heer Spaargaren maakte fotokopieën van de ingevulde lijsten van 1879: de originelen zijn te kwetsbaar om ze nog voor excerpieren te gebruiken, terwijl de in de jaren dertig vervaardigde foto's niet gemakkelijk leesbaar zijn.

Op een vergadering van potentiële auteurs (4 november) trad prof. Van den Berg tot de redactie toe en werden enige praktische afspraken gemaakt. Daarna hadden mevrouw Gerritsen en de heren Berns en De Rooij enkele gesprekken met de directeur van de KNAW, mr. J. Klarenbeek, en – samen met de heer Blok – met de uitgever D. Coutinho, met wie een contract werd gesloten.

Diversen

De heer Asma inventariseerde de in Nederland en België uitgezonden vragenlijsten, werkte aan het algemene Register op de dialectenenquêtes, ging onder supervisie van de heer Heikens door met de samenstelling van een vervolgregister op de vragenlijsten van de afdeling en verzorgde de typografie van het in 1979 te verschijnen deel LI van de BMDC.

De heer Berns vervulde de taak van Nederlands redactiesecretaris van *Taal en Tongval*.

De heer Brok bereidde de uitgave van een supplement op de bibliografie van Meertens-Wander (1951-1964) voor en hield de lopende dialectbibliografie bij, dit laatste te zamen met de heer Asma.

De heer Heikens ontwierp een project in verband met het corpus Amsterdamse spreektaal t.b.v. een eventueel aan te stellen jeugdige werkloze. Een desbetreffende aanvraag bij de bevoegde instanties had echter geen resultaat.

Mevrouw Van Loendersloot en de heer Asma organiseerden en controleerden het werk van de losse krachten, hielden diverse registers bij, voerden (ten dele zelfstandig) correspondentie en verrichtten type- en stencilwerk.

De heer de Rooij verrichtte diverse organisatorische werkzaamheden in verband met de voorbereiding van de sectie Dialectologie op het Nederlands Filologencongres. Hij ging door met de inventarisatie van materiaal, werkzaamheden en werkwijzen van de afdeling, zoals in het vorige jaarverslag vermeld.

De heer Spaargaren verrichtte verschillende kleinere werkzaamheden van administratieve, technische en huishoudelijke aard.

Alle medewerkers werkten mee aan het ontvangen van individuele bezoekers. Groepen werden ontvangen door mevrouw Gerritsen en de heren Berns, Heikens en De Rooij. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen werden vooral behandeld door de heren Berns en Hogerheijde.

In aansluiting hierbij kan vermeld worden dat het in 1977 vervaardigde informatiepakket voor onderwijsinstellingen aan een „tweede druk” toe is: van de literatuuropgaven per provincie, waarvan (11 x) 50 exemplaren waren aangemaakt, zijn er in iedere provincie nog slechts enkele over.

Contacten

Atlas Linguarum Europae

De heer Brok, in samenwerking met mevrouw Van Loendersloot en de heren Berns, Goeman en Hogerheijde, maakte de eerste 137 vragen van de eerste vragenlijst gereed voor verwerking door de computer. Samen met mevrouw Gerritsen en de heer Hogerheijde nam hij deel aan de 3e Réunion Générale in Marburg (18-22 april). Als voorzitter van het Nationaal Comité van de ALE verrichtte hij bovendien diverse werkzaamheden, met administratieve ondersteuning door mevrouw Van Loendersloot.

Mevrouw Gerritsen becommentarieerde de voorlaatste versie van de syntactische en morfologische onderdelen van de tweede vragenlijst.

De heer De Rooij verrichtte secretariaatswerkzaamheden voor de Commissie van toezicht op het secretariaat van de ALE en bracht samen met mevrouw Daan, voorzitter van deze commissie, en het bestuur en de directeur een bezoek aan het secretariaat van de ALE.

Werkgroep Frequentie-onderzoek van het Nederlands

De subsidieperiode van de Werkgroep eindigde op 1 januari 1978. De ZWO-medewerkster mevrouw E.D. de Jong werkte echter in 1978 nog door aan de voorbereiding van de publikatie „Spreektaal”, die frequentielijsten van het verzamelde spreektaalmateriaal zal bevatten en in 1979 zal verschijnen. Zij werd hierbij ter zijde gestaan door de heren Heikens en De Rooij, waarvan de laatste ook nog enkele secretariaatswerkzaamheden voor de Werkgroep verrichtte.

Algemene Nederlandse Spraakkunst

De heer De Rooij las en becommentarieerde de door de redacteurs geschreven stukken, nam deel aan zes werkvergaderingen in Nijmegen en bezocht een vergadering van het Belgisch-Nederlands Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek. Hij stelde enkele stukken op over de eventuele voortzetting van het project na afloop van de subsidieperiode en had hierover besprekingen op het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen en in Nijmegen.

Zoetermeer

Op initiatief van de gemeente Zoetermeer werd begonnen aan een onderzoek van het dialect van deze plaats, waarvoor materiaal verzameld zal worden door een werkgroep van bewoners, begeleid door enkele ambtenaren van de afdeling Dialectologie. In het kader hiervan vond een eerste bespreking plaats waaraan mevrouw Gerritsen en de heren Berns, Goeman, Heikens en De Rooij deel namen, had de

heer Berns een bespreking in Zoetermeer en hield hij aldaar een voorlichtingsavond, en verzorgden de heren Berns, Goeman, Heikens en De Rooij enige malen de begeleiding van de plaatselijke werkgroep. In verband met dit project werden de heer Berns afzonderlijk en de heren Berns en De Rooij gezamenlijk geïnterviewd voor resp. het Algemeen Dagblad en NRC-Handelsblad. De heer Berns werd ook een interview afgenomen voor de lokale televisie in Zoetermeer.

Bezoeken

De heer Berns bezocht driemaal de Zeeuwse Vereniging voor Dialectonderzoek te Vlissingen en haar secretaris mevrouw E.J. van den Broecke-de Man, tweemaal voor besprekingen over dialectonderzoek en eenmaal ter gelegenheid van de aanbidding van de 5e druk van het Woordenboek van de Zeeuwse Dialecten. Hij bracht twee bezoeken aan het museum „De Crimpenerhof” in Krimpen aan de IJssel, in verband met een dialectavond en met dialectonderzoek in de Krimpenwaard. Met de heer C. Brongers in Vegelinsoord (Fr.) sprak hij over diens plannen voor een documentatiecentrum voor de waterwoordenschat. (Zie ook onder „Voortgezet onderzoek”).

De heer Brok bezocht, om materiaal te verzamelen, de Thesaurus in Leiden en de universiteiten van Leuven (met de heer Hogerheijde) en Gent (met mevrouw Van Loendersloot en de heer Hogerheijde). Bij deze laatste gelegenheid werden ook de Tabellen van Willems in bruikleen meegenomen.

Tijdens hun verblijf in Marburg brachten mevrouw Gerritsen en de heren Brok en Hogerheijde een bezoek aan het Forschungsinstitut für deutsche Sprache – Deutscher Sprachatlas aldaar.

Mevrouw Gerritsen verzamelde materiaal en had besprekingen over onderzoek bij de Nijmeegse Centrale voor Dialect- en Naamkunde, de Thesaurus en de Vakgroep Nederlands in Leiden en de Rijksuniversiteit in Gent.

De heer Goeman deed hetzelfde aan de universiteiten van Leuven en Gent; samen met mevrouw Gerritsen had hij een gesprek met prof. Al, dr. Dees en drs. Van Reenen van de Vrije Universiteit in Amsterdam over het Amsterdamse spreektaalcorpus en over automatiseringsproblemen.

De heer Hogerheijde had, samen met de heer De Rooij, een bespreking met de fa. Brill in Leiden over diverse aspecten van de uitgave van de Taalatlas.

De heer De Rooij bezocht het WNT om 19e en 20e-eeuwse woordenboeken te raadplegen.

Diversen

De heer Berns gaf informatie en advies aan prof. dr. David L. Gold (Haifa), dr. Otto Kieser (Darmstadt) en prof. dr. R. Schützeichel (Münster).

Mevrouw Gerritsen nam deel aan de werkzaamheden van de werkgroepen Syntaxis en Pragmatiek van de Werkgemeenschap Syntaxis en Taalvariatie en Taalverandering van de Werkgemeenschap Sociolinguïstiek van de Stichting Taalwetenschap, alsmede aan die van de interuniversitaire werkgroep Lexicale Diffusie. In de tweede werkgroep hield ze een voordracht over de problematiek van het onderzoek waarover haar congreslezing in Uppsala handelde. Zij verzorgde twee praatjes voor het programma Taalshow van de NOS. Zij gaf gastcolleges aan de faculteit der letteren van de Universitaire Instelling Antwerpen (27 februari) en aan dezelfde faculteit

van de Universiteit van Amsterdam (3 oktober). Verder werkte ze mee aan een lezing over mannen- en vrouwentaalonderzoek, gehouden op de sociolinguïstiekdag van de Vereniging voor Toegepaste Taalkunde (Brouwer, Gerritsen, De Haan) (8 april) en op het reeds genoemde congres in Uppsala.

De heer Goeman zette zijn medewerking aan de Bibliografie van de Nederlandse taal- en letterkunde voort en bezocht de jaarvergadering van de werkgroep Bibliografie van de Conferentie der Nederlandse Letteren. Hij nam deel aan de werkzaamheden van de werkgroep Lexicale Diffusie en van de Werkgemeenschap Morfologie van de Stichting Taalwetenschap.

De heer Heikens verrichtte allerlei secretariaats- en bestuurswerkzaamheden voor de Werkgemeenschap Sociolinguïstiek van de Stichting Taalwetenschap o.m. in verband met de algemene vergaderingen van deze werkgemeenschap (driemaal). Hij nam deel aan de werkzaamheden van de Werkgroep Taalvariatie en Taalverandering (zeven vergaderingen) en de Werkgroep Taalattitudes (vijf vergaderingen). Verder verrichtte hij veel werk in verband met subsidieaanvragen.

Voorts verleende hij medewerking aan het project „Sociale versus regionale differentiatie; een onderzoek naar taalattituden”, dat onder leiding van drs. A.F. Florijn van de Universiteit van Amsterdam is opgezet en voor het grootste deel aan het Instituut voor Neerlandistiek, voor een kleiner deel aan het Instituut voor Dialectologie wordt uitgevoerd. Hij nam deel aan de voorbereiding, in een werkgroep en diverse besprekingen, en maakte de bandopnamen die bij het veldwerk in Amsterdam en West-Friesland worden gebruikt.

Ten slotte werd in 1978 weer medewerking verleend aan een syntactisch dialectonderzoek door een werkgroep van Leidse studenten o.l.v. drs. C. van Bree. Aan een bespreking over de te verzenden vragenlijst namen de dames Gerritsen en Van Loendersloot en de heren Goeman en De Rooij deel.

Wetenschappelijke bijeenkomsten

Personeel van de afdeling bezocht de volgende wetenschappelijke bijeenkomsten: 21 januari: Taaldag Algemene Vereniging voor Taalwetenschap, Amsterdam (Gerritsen, Goeman);

25 januari: Lezing drs. A. Florijn over dialectonderzoek, Amsterdam (Gerritsen, Heikens, Hogerheijde, De Rooij);

4 februari: Symposium afdeling Naamkunde, Amsterdam (Berns, Gerritsen, Hogerheijde, De Rooij);

23 februari: Jaarvergadering Stichting Taalwetenschap, Nijmegen (Goeman, Heikens, De Rooij);

22 maart: Morfologiedag, Leuven (Goeman);

28-29 maart: Nederlands Filologencongres, Leiden (Brok, Gerritsen, Goeman, Heikens, Hogerheijde, De Rooij);

31 maart: Conferentie o.l.v. Utz Maas over de samenstelling van een speciaal nummer van Osnabrücker Beiträge zur Sprachtheorie, Osnabrück (Gerritsen);

8 april: Studiedag ANÉLA, Amsterdam (Gerritsen, Heikens, De Rooij);

7-9 april: GLOW, Colloquium over locale processen in de grammatica, Amsterdam (Gerritsen, Goeman);

18-22 april: 3e Réunion Générale de l'Atlas Linguarum Europae, Marburg (Brok, Gerritsen, Hogerheijde);

29 april: 3e Dialectologenconferentie (alle wetenschappelijke ambtenaren);
 15-19 mei: Tagung des Vereins für niederdeutsche Sprachforschung, Lüneburg (Berns);
 26 mei: CAVWO/ZWO – symposium over beoordelen van wetenschappelijk onderzoek, Utrecht (Heikens);
 2 juni: Studiedag automatisering en kaart-productie, Wageningen (Hogerheijde);
 30 juni: Promotie G. Extra, Nijmegen (Goeman, De Rooij);
 14-20 augustus: 9th World Congress of Sociology, Uppsala (Gerritsen);
 20-26 augustus: 5e AILA-congres, Montréal (Heikens);
 5 september: Promotie H. van Riemsdijk, Amsterdam (Gerritsen);
 15 september: Promotie W. Zonneveld, Utrecht (Gerritsen, Goeman);
 19-23 september: Linguistisches Kolloquium, Gent (Gerritsen, Goeman);
 29 september: Lezing dr. W. Haas over „Sprachgeographie und Variations-theorie”, Amsterdam (Brok, Gerritsen, Hogerheijde, De Rooij);
 7 oktober: Symposium Dialectcommissie Fryske Akademy, Leeuwarden (Berns);
 7 oktober: Lexicologiedag Algemene Vereniging voor Taalwetenschap, Amsterdam (Gerritsen, Goeman, De Rooij);
 19 oktober: Afscheidscollege prof. Van den Berg, Utrecht (De Rooij);
 4 november: Symposium afdeling Dialectologie, Amsterdam (alle ambtenaren);
 6 november: Gastcolleges prof. P. Ivič, Amsterdam (Gerritsen, Goeman, Hogerheijde, De Rooij);
 27 november: Promotie J. Koster, Amsterdam (Gerritsen);
 Bovendien bezochten mevrouw Gerritsen en de heer Goeman enkele lezingen van de Vrijdagclub van het Instituut voor Algemene Taalwetenschap in Amsterdam; eerstgenoemde ook van het Taalkundig Dispuut Nomen in Leiden.

Bibliotheek en archief

Wat de bibliotheek betreft kan de aanschaffing van het Corpus Gysseling vermeld worden. De kaarten van de Atlas linguistique de la France werden opgeplakt en ingebonden.

Het bandenarchief is uitgebreid met 7 opnamen: 2 originele afkomstig uit Gelderland en Utrecht en 5 kopieën uit Gelderland (3), Limburg (1) en West-Vlaanderen (1).

Het grammofoonplatenarchief werd uitgebreid met 1 grammofoonplaat (Groningen).

Bezoekers

Allereerst zij vermeld dat de afdeling op 26 oktober werd bezocht door het Bestuur van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen.

De volgende bezoekers kwamen uit het buitenland: prof.dr. P.Brachin, Parijs en mgr. Zofia Klimaszewska, Warschau, beiden docent Nederlands aan hun universiteit; de dames Gabriela Vitorino en Manuela Barros Ferreira uit Lissabon, leden van het Portugese Nationale Comité van de Atlas Linguarum Europae; de Belgische studenten M. de Coster en C. Lochy; en een groep studenten Nederlands aan de universiteit van Munster (BRD), o.l.v. prof. dr. J. Goossens. Het doel van al deze bezoeken was algemene oriëntatie en informatie over het Nederlandse dialectonderzoek.

Hetzelfde, aangepast aan het niveau van de bezoekers, geldt voor de groepen uit Nederland: klas 9 van de Geert-Grooteschool in Amsterdam, klas III A van de Pedagogische Academie Roermond, een negental kandidaten van de sectie Historische taalkunde van het Instituut voor Neerlandistiek, Universiteit van Amsterdam en twee groepen studenten van de Lerarenopleiding van de VU, Amsterdam.

De binnenlandse wetenschappelijke onderzoekers die de afdeling een of meer (soms vele) keren bezochten, waren: van de universiteit van Amsterdam: drs. A. Florijn, N. Smith M.A., dr. J. Stroop; van de Vrije Universiteit: drs. J. Noordegraaf; van de Rijksuniversiteit Leiden: dr. C.D. Grijns; van de Katholieke Universiteit Nijmegen (NCDN): drs. H. Cromptvoets, drs. C. Frissen, drs. P.M. Kemperink; van de Rijksuniversiteit Utrecht: prof. dr. B. van den Berg, B. de Haar; van het Instituut voor Nederlandse Lexicologie: drs. H. Heestermans; van het Mollerinstituut (Lerarenopleiding), Tilburg: drs. F. Jansen; van de Stichting Opleiding Leraren, Utrecht: drs. J. Hendrickx; individuele onderzoekers: drs. J. Pannekeet, dr. T. van Veen en M. de Visser. Deze bezoekers kwamen in het algemeen voor het verzamelen van materiaal en/of het raadplegen van literatuur voor onderzoek, een enkele maal voor meer algemene informatie. Als bezoekers met een bijzonder doel noemen we drs. R.N. Ferro (taal van oude kookboeken) en mevrouw Pot-van Regteren Altena (vaktaal van de mandenmakerij).

De heren drs. H. Bloemhoff, P.H. de Bruijn en P. Jonker, van de Stellingwarver Schrieversronte, kwamen behalve voor algemene informatie, ook om te spreken over het Stellingwerper Woordenboek en het onderzoek van de IJsselakademie; de heer Bloemhoff voor het verzamelen van materiaal voor zijn dissertatie. Ook de heer M.P. de Bruin, van het Zeeuws Documentatiecentrum in Middelburg, bezocht de afdeling.

Mevrouw H. Coldenhoff en drs. P.C. Uit den Boogaart kwamen om advies over de organisatie van en het verkrijgen van demonstratie- en illustratiemateriaal voor een lezingencyclus en tentoonstelling over dialecten aan het Studium Generale van de Technische Hogeschool Eindhoven.

Van de schrijvende pers ontvingen wij mevrouw B. van Schothorst (Reformatisch Dagblad) en de heren F.J. de Ruiter (NRC-Handelsblad) en G. Voituren (Algemeen Dagblad).

Zonder namen te noemen vermelden we tenslotte dat een veertigtal andere personen de afdeling bezocht. Het waren meest studenten die een scriptie of werkstuk voorbereidden, een enkele maal ook leraren die onderwijsmateriaal zochten.

A. WEIJNEN, *voorzitter*

J. DE ROOIJ, *secretaris*

Bijlage I

Lijst van donateurs:

S.H. Achterop, P.J.A. Bakkes, Drs. Ph.H. Breuker, Dr. A.C. Crena de Iongh, H.H.M. Foppe, Pater Dagobert Gooren ss.cc., Prof. dr. C.B. van Haeringen, M.E. 't Hart, Drs. J.Ph. van Oostrom, Dr. J.M.G. van der Poel, Prof. Dr. J.P. Ponten, Drs. J.M. Renders, R.D. Schouwvlieger, Dr. J.P.A. Stroop, Dr. J.G.H. Tans, Mw. Drs. J. Tinbergen, Ir. R.J. de Wit.

Bijlage II

Publikaties en handschriften werden geschonken door: M.J. Bremmers, Har Brok, K. Deprez, Fryske Akademy, G. Geerts, Gelderse Leergangen, Marinel Geritsen, H. Glück, Groep Delta, M. Gyseling, C.B. van Haeringen, Instituut voor Neerlandistiek te Amsterdam, Instituut De Vooy, Wim Kock, Ds. A. Marburg, C. van Meel, J. de Rooij, N. Smith, A. Stevens, Universiteitsbibliotheek van Antwerpen, Universiteitsbibliotheek van Nijmegen, Universiteitsbibliotheek te Utrecht.

Bijlage III

Bandopnamen werden geschonken door: J. Ballegeer te Lissewege, België; De historische kring te Zaltbommel; G. Leneman te Varsseveld; Vereniging Oud Lunteren te Lunteren; A.H.G. Schaars te Leiden; H.S. van Vlaenderen te Den Haag.